

Avgiftsadvokaten svarer

Ivan Skjæveland er advokat og partner i Deloitte Advokatfirma og er spesialist på avgiftsrett. Han har prosedert en rekke skatte- og avgiftssaker for domstolene, og har møterett for Høyesterett. Han er også en ofte benyttet foreleser innenfor sitt spesialområde, og vil i denne spalten svare på spørsmål knyttet til avgift. Ev. spørsmål kan sendes: iskjaeveland@deloitte.no

Håndverkers manglende betaling av mva

Spørsmål: Jeg skal pusse opp egen bolig. Kan jeg som forbruker bli ansvarlig for håndverkers manglende betaling av mva, når jeg har betalt via bank?

Svar: Hvis vi ser på loven, så skulle en tro at betaling via bank fritar forbruker for ethvert ansvar for selgers manglende innbetaling av mva til staten. I en fersk avgjørelse fra Borgarting lagmannsrett ble det imidlertid lagt til grunn at forbruker likevel kan bli erstatningsansvarlig for statens tap hvis han har opptrådt uaktsomt. I den konkrete saken hadde forbruker engasjert et utenlandsk firma i forbindelse med husbygging. Forbruker ble dømt til å dekke all moms som det utenlandske firmaet skyldte den norske stat. Retten begrunnet det erstatningsutløsende slik:

«Som nevnt foran hadde ingen av fakturaene i saken opplysninger om merverdiavgift. Fra dette tidspunktet er det etter lagmannsrettens syn klart at A har opptrådt ansvarsbetingende uaktsomt. Han burde forstått at [virksomhet1] ikke ville beregne og innbetale merverdiavgift, og han burde forstått at merverdiavgiftsplikten ville bli unndratt. Lagmannsretten legger betydelig vekt på utformingen av fakturaen. Det forhold at det var et utenlandsk selskap og at betalingen skjedde til utlandet, skjerpet kravet til aktsomhet. At betalingen skjedde via bank, tilsier ikke at A har opptrådt aktsomt. Det var betydelige beløp, og betalingen skulle til Serbia. Noe annet fremstår som lite praktisk, og det vil først og fremst være ved betaling av mindre beløp at betaling via bank vil tillegges særlig vekt i aktsomhetsvurde-

ringen, jf. også skattebetalingsloven §1 6-50 første ledd.»

Bestemmelsen som retten viser til, og presiserende forskriftstekst, lyder slik:

«Ansvar for inntektsskatt, trygdeavgift og merverdiavgift for privat oppdragsgiver

(1) Den som kjøper tjenester, eller varer sammen med tjenester, kan gjøres medansvarlig for inntektsskatt, trygdeavgift og merverdiavgift som den næringsdrivende har unndratt, dersom vederlaget overstiger 10.000 kroner og ikke er betalt via bank eller annet foretak med rett til å drive betalingsformidling.»

«Betaling via bank som vilkår for å unngå ansvar

(1) Med betaling via bank eller foretak med rett til å drive betalingsformidling menes betaling fra konto til konto eller betaling på annen måte til mottakers konto i bank eller foretak med rett til å drive betalingsformidling.»

Mange forstår denne bestemmelsen slik at den regulerer forbrukers ansvar uttømmende, og at bestemmelsen fritar forbruker for ethvert ansvar når betalingen skjer via bank.

Lagmannsrettens vurdering

Det prinsipielle spørsmålet her er om skattebetalingsloven § 16-50 regulerer forbrukerens ansvar overfor staten uttømmende. Dette spørsmålet behandles ikke av lagmannsretten, og vi kan heller ikke se at dette er anført fra rettens gjengivelse av anførselene. Dette kunne med fordel vært behandlet nærmere i avgjørelsen.

I tillegg til lovens ordlyd er det også flere andre forhold som taler for at bestemmelsen regulerer dette ansvaret uttømmende. En uttalelse fra departementets eget høringsnotat til bestemmelsen tyder på at departementet opprinnelig mente at betaling via bank alltid ville fritta forbruker:

«Kjøperen kan alltid fri seg fra et eventuelt medansvar ved å betale for

tjenesten (eller eventuelt varer kjøpt sammen med tjenesten) via bank. Bestemmelsen gir for øvrig bare skatte- og avgiftsmyndighetene en adgang – og ikke en plikt – til å holde kjøperen ansvarlig for tjenesteyters unndratte skatt og/eller merverdiavgift.»

Det fremkommer også av lovforarbeidene at lovgiver vurderte å legge inn et skyldkrav i § 16-50, men valgte å ikke gjøre det, både for å unngå bevisproblemer eller at de så noen grunn til å beskytte «unntallende» kjøpere. Hvis den alminnelige erstatningsregelen i tillegg skulle gjelde, synes jeg det er rart at dette ikke ble kommentert, når skyldkravet i § 16-50 ble vurdert. Jeg mener således at følgende fra forarbeidene underbygger at § 16-50 skulle regulere forbrukers ansvar uttømmende:

«Det kan stilles spørsmål ved om betaling via bank som frigjøringsalternativet bør stå på egne bein eller

kombineres med et krav om grov uaktsomhet/forsett hos kjøper. Ved å operere med et skyldkrav vil kun de tilfeller hvor kjøper bevisst eller grovt uaktsomt medvirker til betaling for svart arbeid rammes. Et slikt skyldkrav vil skape bevisproblemer. Det kan være hensiktsmessig å inkludere tilfeller hvor kjøperen kanskje ikke bevisst går inn for å kjøpe tjenesten svart, men har en unntallende holdning til om tjenesten er svart eller hvit. Det er etter utvalgets syn lite som taler for at de unntallende kjøperne er beskyttelsesverdige. Utvalget mener derfor at det til et forslag om ansvar for kjøper ved kontant betaling av varer og tjenester over en viss størrelse, ikke bør stilles vilkår om skyld hos kjøper.»

«Frigjøringsalternativet»

Når lovforarbeidene i tillegg bruker ordet «frigjøringsalternativet», får man et inntrykk av at betaling via bank alltid fritar kjøper fra ansvar.

En alternativ måte å forstå dette på er at betaling via bank kun fritar fra det objektive ansvaret etter § 16-50, og at det i tillegg gjelder et alminnelig aktsomhetsansvar, selv om betalingen er gjort via bank. Etter å ha lest lagmannsrettens avgjørelse, er jeg ikke overbevist om at det er en korrekt forståelse av loven.

Det kan nok være at det konkrete resultatet i lagmannsrettsavgjørelsen var fornuftig, men prinsipielt tror jeg ikke det er en god regel at staten skal gjøre subjektive vurderinger av forbrukernes aktsomhet. Det fremstår som en bedre regel at forbruker faktisk har et objektivt frigjøringsalternativ.

Jobb og helse

I denne spalten vil medarbeidere i Bwell Norge AS komme med tips og besvare korte spørsmål om jobb og helse. Bwell har utviklet helsefremmende verktøy for å forebygge stress, øke aktivitet og redusere tretthet på arbeidsplassen. Bidraget i denne utgaven er utarbeidet av Pernille Henriksbø Markussen, helserådgiver og ernæringsveileder i Bwell Norge.

Fem tips for bevaring av ro og stressmestring

1. Hvordan bevare roen og mestre stress når man er tilbake på jobb etter ferie?
  - Få oversikt over oppgavene dine og lag en plan for når ting skal gjøres.
2. Hvordan føle kontroll på oppgavene når jeg er stresset?
  - Forsøk å sortere de faktorene som stresser deg. Skriv ned hvilke oppgaver du har som må gjøres i dag, hva som kan vente til i morgen og hva du kan gjøre i neste uke.
3. Er det lurt å trene når jeg føler meg stresset?
  - Ja, det å være fysisk aktiv og å trene frigjør endorfiner og er godt for den fysiske og mentale helsen. Husk at det er viktig med tilstrekkelig restitusjonstid.
4. Tips til konkrete ting jeg kan gjøre når jeg føler meg stresset?
  - Ta en liten pause, sett ned tempoet og husk å puste med magen.
5. Hvordan kan man jobbe langsiktig for å redusere stress?
  - Struktur og planlegg oppgavene dine og sørg for nok søvn og hvile. Ha en god døgnrytme med sunt kosthold og fysisk aktivitet.